

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Az „UJ KELET” telefonjai

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal — — — 977
Zs. N. Sz. — — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 450
Félévre — — 240
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 12 ck
Egy szám — 1 ck

VI. évfolyam, 12. szám

Cluj -- Kolozsvár, 5683. Adar 15.

1923. március 3. Szombat

Európai Egyesült-Államok?

Páris tegnap egy rövid és izgatott amerikai kábeltáviratot adott tovább a világnak. Harding utasította nagyköveteit, puhatolozzanak az európai kormányoknál, vajjon sikere volna a tervnek, hogy Európa országai államszövetséget alapítsanak. Még egy-két mondat és a tengerbe fektetett kábel elhallgatott. Vagy ha nem hallgatott, másról beszélt, olyan ügyekről, amelyek jelentéktelen liliputok ehhez a hirculliverhez képest. Akik ideát Európa vigasztalan káoszában megszoktuk, hogy a szemünket és a fülünket Amerika felé fordítsuk és onnan várjuk az oldást, nem egyszer csalódtunk már nagy amerikai ígéretekben. Nem egyszer csillant meg a délibáb a messzi nyugat perrierjei felől: huszonnégy óráig valóságnak hittük, aztán szétmállott és elmorzsolódott, akár a kelet rekkendő fatamorganája. Hogy mégis bizakodással fogadjuk az amerikai táviratot, nem a hiszékenységszűzünkön mulik. A pásztorfiú és a farkas meséjében a hazug pásztor csak kétszer kiálthatta üres íjesztésül, hogy jön a farkas, harmadszorra, amikor csakugyan jött, már nem hederítettek rá az emberek. De mi hiszünk, mert minket már megharapott a farkas. A mi pszichológiánk a vízbefuló lelkiállapota s a vízbefuló, amíg csak egy szál gazocská uszik a vizen, optimista. Hinnünk kell benne, hogy végre is egy idegen kéz nyulik értünk és kiragad a hajunknál fogva, mert mimagunk nem vagyunk erre képesek. És ez az idegen kéz nem lehet más, mint az izmos és energikus Amerika.

Azt a legzordonabb sötétenlátás se tagadhatja le, hogy Amerika akar valamit. Amerika szeretné rendezni az európai zürzavart, szeretné megszüntetni a fenyegetést. Nem szent önzetlenségből, mert Amerika nem szentimentális, de rideg önzésből, mert számítani és előrelátni aztán tudnak ezek az amerikaiak. Európa romlása már jóidő óta az európai piacok romlását és bizonytalanságát jelenti a tengerentuli businessmanjének. A korlátozott üzleteket még ellehetne viselni, ha a holnap biztató volna. De a holnap se biztató. Ennek a züllött, romlandó Európának holnap talán csak egyetlen cikkre lesz szüksége, hadiszere. De Amerika nagyon jól tudja, milyen kockázatos ez az üzlet, egyrészt mert Európa nem fizet (ha a tegnapi Európa nem fizetett a holnapi éppenséggel nem fog), másrészt mert akárhogy húzódozik tőle, a végén eleven munióit is szállítania kell, huszvégepeket, amelyek az acélváz gépeket kezelik. Minden háborúnak ez a természete, aki kinyújtja a kisujját, hogy segítsen, azt végül testestül-lelkestül magához rántja az öldöklés démona. Nos, Amerika nem kér többé ilyen üzletből. A vakok, a bénák, az átlótt-tüdejűk s az idegesokosok láttán és a kegyetlen miniszterkummu Ku-Kux-Klan jöttén bizonyára ezt kiáltja minden amerikai: békét és üzletet! De se béke, se üzlet nem lehetséges, ha ideát Európában nem alkalmas a talaj békére és üzletre.

A washingtoni kábeltelogram Európa országainak államszövetségéről beszél, olyasvalamiről tehát, amilyen az amerikai államok szövetsége az Unióban. A legteljesebb belső élettel és önkormányzattal élnek Amerikában az egyes államok, de van egy közös parlamentjük, közös szenátu-uk, közös külügy, pénzügy és hadügy. S amióta mindez így van, még nem történt meg, hogy az egyik amerikai állam hajbakapott volna a másikkal. A pompás amerikai szisztéma az európai országok rezerváltsága, gögje és expenzív politikája foly-

tán ideát csak néhány szoba-politikus vágyában élt. A valóság politikusai ellegyintették maguktól, mint valami nevetséges gondolatot. Pepig az egyetlen mód a leszerelésre, a háború megszüntetésére, a hadügyi költségek csökkentésére, a konszolidációra és a népek testvériesülésére. Annyi jót és nemeset ígér ez az Európai Egyesült-Államok gondolata, hogy szinte előrelátni: Európa politikacsinalói el fogják gáncsolni. Ez már itt így van rendjén. Harding kísérlete talán nem jut tovább a puhatolózásnál, vagy ha tovább jut, másutt fog kátyuba dőlni. Annak ellenére, hogy Európa népeinek szimpátiája, minden passzív vágyakozása kíséri.

Mintha hallanók, a legfrappánsabb érvüket: van már Európának együttes fóruma, a népszövetség, ez Wilson agyából pattant ki, ám tessék résztvenni Amerikának ebben a népekszövetségében és módot találhat Európa világviszonyának a rendezésére. De Amerika nem kéri ebből. Odaát mindenki ismeri Wilsonnak ezt a mesterséges szülöttjét, amelyet mesterségesen táplálnak európai dadái. Ezidőszereint olyan gyenge a kis homunkulusz, hogy már alig is lélegzik. Talán már az érvverése is

megszűnt, talán már meg is halt, csak még nem merik közölni a világgal. Harding nem kér ebből a népszövetségből, amely még mindig csak az erősek szövetsége s amelynek döntéseit, példa erre a litván-lengyel Memel-konfliktus, a kis népek is felrugják. Amerika nem kér abból a népszövetségből, amely az új világháború felhőinek a jöttén még csak a viharágyuit se próbálta elsütögetni. A Ruhr-akció megindulhatott és zudulhat lefele, mint a görgeteg, anélkül, hogy a népszövetség valamit is tett volna. Nem, se Harding, se a szenátus nem akar ilyet. Harding komolyan akarja a leszerelést, becsúgyból-e, vagy számításból, mindegy. Már a washingtoni leszerelő kongresszussal is bebizonyította, hogy akarja. De az akkori általános leszerelésből Franciaország ellenzésén csak néhány hadihajó leszerelése lett és ezeket a hadihajókat sem vizen, csak papíron szerelték le. Harding most még egyszer megpróbálkozik Egyetlen nagy markolással ezer öldöklő problémát akar megfojtani. A Ruhr-problémát, a leszerelést, a gazdasági debaclet, a fehér-faj kulturájának pusztulását. Adja isten, hogy erős marka legyen hozzá.

Hétfőre halasztották a nemzetgyűlés megnyitását

Egységes a liberális párt. A miniszterelnök pártértekezletet hívott egybe

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukaresti távirat jelenti, hogy a nemzetgyűlés megnyitását március ötödikére halasztották el. Az alkotmányreform bizottság tegnap esti ülésén a zsidókérdésen kívül elhatározta, hogy beveszi az alkotmányba az agrártörvényeket is, majd elfogadta azt a javaslatot, hogy csak a semmitözéknak van joga valamely törvény alkotmányosságát felülvizsgálni. Az alkotmányreform bizottsági tárgyalása ezzel véget ért.

A többség egységes

Az utolsó napokban a miniszterelnök és minisztertársai tanácskozásokat folytattak a többségi párt ama tagjaival, aki az alkotmány egyes pontjai miatt elégedetlenkedtek. A tárgyalások sikerrel jártak. Micescu, akik az altalaj nacionalizálása miatt elégedetlenkedett, kijelentette, hogy ő és párthívei módosításokat nyújtanak ugyan be, de ha azokat elvetik, nem állanak többé ellent és általánosságban megszavazzák a reformot, ugyanezt mondotta Constantinescu-Bordeni, Farcasanu és Janculescu is.

Az ellenzéki „Adeverul” a liberális egység helyreállításával foglalkozva, a következőket írja:

Jellemző. Az alkotmánnyal szemben csak ama pontokon volt ellentállás a kormánypártban, ahol anyagi érdekekről volt szó, mint a petróleum nacionalizálásánál. Nem akadt azonban kormánypárti képviselő, aki a sajtószabadság, kisebbségi jogok vagy egyéb általános emberi jog érdekében szót emelt volna. Ebből megismerhetjük a mai kormánypárt ideológiáját.

Többségi pártértekezlet

Szombat estére a miniszterelnök értekezletre hívta egybe a liberális pártot, amelyen maga Jonei Bratianu fog elnökölni. A miniszterelnök a párt egységének szükségességét fogja hangsúlyozni és ki fogja fejteni a közeli munka programját is. Eszerint a liberális párt munkája az alkotmányreform elkészítésével nem fejeződik be, hanem a reformoltnak még egész sorát fogja törvényhozásilag végrehajtani. A

fővárostól távoleső liberális képviselőket táviratilag rendelték fel a pártértekezletre.

A „Viitorul” a nemzeti párt manifestumáról

A kormány hivatalos lapja a „Viitorul” foglalkozik a nemzeti párt manifestumával és kijelenti: „A nemzeti párt a hatalmat követeli, de nem mondja meg, miért.”

Egy alkalommal — írja a liberális hivatalos — megkérdezték Jorga Miklóstól, részt vesz-e az alkotmányreform tárgyalásán. Jorga így felelt: „Olyan országban, amelyet teljes bizantinizmussal, osztrák és orosz hipokrizissal és jezsuitizmussal vezetnek, szükséges, hogy a pártok megjelenjenek a nemzetgyűlésen és mondják meg, mi a véleményük olyan életbevágó reformról, amilyen az alkotmányjavaslat. Aki ez alkalommal se jön a parlamentbe, csak azt bizonyítja, hogy van bátorsága a hatalmat követelni, de nem meri megmondani, mit akar vele.”

Ezt teszi most a nemzeti párt — folytatja a „Viitorul” — amikor manifestumát a kormányt ócsárolja, de nem akar a nemzetgyűlésen dolgozni. A manifestum olvasói azt is megtudhatják, hogy Vajda Sándor típusu nacionalisták és a Misu Cantacuzinohoz hasonló demokraták a parasztságot akarják megvédeni a bojárak birtokainak fentartásával, a munkát akarják elősegíteni a lustaság hirdetésével és alkotmányos szabad választásokat akarnak olyan rendelet alapján, amilyet annak idején a Consiliul Dirigent adott ki, olyan program ez, amilyen ember Maniu Gyula, aki „amikor tud, nem akar és amikor akar, nem tud”.

De félre a tréfával — végzi a „Viitorul”. A nemzeti pártot vezető urak az általuk megteremtett egységre hivatkoznak, holott ők Erdély autonómiájáról tárgyaltak, amikor nyolcszáz ezer román katoná annak felszabadításáért harcolt. Az egységet aztán olyan feltételek mellett mondták ki Gyulafehérváron, amelyek nem a földműves nép, csak a nemzeti párti „urak” érdekeit szolgálták volna. Most az alkotmányreformot szennyezik be a gyűlölet sarával olyan emberek, akik nem tudják szeretni a hazát és nem tudják annak az országnak az érdekeit szolgálni, amelyben élnek.

Zsidó élet Berlinben

— Berlini levél —

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, február. Aki Berlin zsidó életét néhány év előtt ismerte, ma kellemesen meglepődve állapítja meg azt a hihetetlen méretű átalakulást, amelyen a berlini (mint általában az egész németországi) zsidóság átesett. Az asszimilációs, elzsidólanodás, reformhajhászás városában olyan pezsdülő, eleven és élénk zsidó politikai és szellemi áramlatokkal találkozunk, hogy az első napokban alig akarjuk elhinni, hogy Berlinben és nem valami nagy keleti zsidó centrumba vagyunk.

Ami mindennek előtt kellemesen, szinte üdítően hat az emberre, ez a németországi zsidó ifjúság öntudatos zsidó nevelése, művelése fejlesztése. Évek hosszú során keresztül ez volt a németországi cionisták legfontosabbnak vélt feladata és az eredmény nem maradt el. Ma a zsidó közélet terén mindenütt ez az új, ifjú zsidóság vezet. A kék-fehér (cserkész) szövetség, a Kartell és a többi ifjúsági szövetségek óta folytatott céltudatos munkával elérték, hogy az egész zsidó ifjúság szellemi vezetésük alá került. És ezek az ifjak az életbe kikerülve átalakították a német zsidóságot. Nagy zsidó tudással, lelkesedéssel és szeretettel felkészülten léptek ki az életbe. Hitközségi választásoknál, egyéb zsidó mozgalmaknál az ő agilitásuk vízi győzelemre az új zsidóság-programját.

Azt mondhatnánk, hogy Németországban, de különösen Berlinben ma divat, zsidónak, jó zsidónak, sőt cionistának lenni. A cionizmus szalonképessé vált a legelőkelőbb körökben. A sok közül csak egyet említek: a Deutsche Bank hatalmas igazgatója, Wassermann, a németországi Keren Hájjeszód igazgatója és szivvel-leléssel dolgozik Palesztina felépítéséért. A cionista szervezet ma Németország leghatalmasabb zsidó szervezete. Hatvanezer szervezett, rendszeres évi pártadót fizető, áldozatkész tagja van. A cionista pártadó fizetését oly természetesen veszik itt, mint akár az állami vagy hitközségi adót. 1-5000 márka havonta, az illető jövedelmi viszonyaihoz mérten. És mindenki pontosan fizeti.

Berlin zsidó szellemi életét nagy mértékben befolyásolja — természetesen előnyösen — az a sok szellemóriás, akik a hábrú alatt és után főleg Oroszországból menekülve, Berlinben telepedtek meg. A héber írók, költők, Bialikkal és a most érkezett Csernichowszkyval az élükön, valósággal héber centrummá tették Berlint. A legelőkelőbb könyvkiadóvállalatok héber könyvek és folyóiratok kiadására rendezkedtek be. Valósággal pazar kiállításban jelennek meg a héber kiadványok. A napilapok héber felolvasásokat, színelőadásokat, estélyeket, ünnepélyeket (nesef) hirdetnek, melyeknek óriási a közönségük. Egy héten husz különféle zsidó ünnepélyen, előadáson, felolvasáson vehet részt az ember.

Az antiszemitaizmus él és virul, de a zsidóság azért folytatja a munkát. Sokkal nagyobb elkésredést kelt egy-egy zsidó-antiszemita kirohanása a zsidóság ellen. Berlini tartózkodásom alatt különösen nagy megbotránkozást keltett egy „Deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens“ alias cikke a „Kölnische Zeitung“-ban, amelyben a keleti zsidókkal szemben határozott elrendelést sürgette. E cikkben olyan botrányos módon ír a keleti zsidókról, hogy a legradikálisabb német ébredő meg sem közelítheti. Sajnos, ezek a „Mózes-vallású németek“ — a létunt kor itmaradt mumiái — még vannak néhányan és időnként szükségesnek tartják a maguk fajgermánységük igazolására antiszemitáskodni.

Ezeknek a mózesvallású fajnémeteknek egyébként van egy Zentralverein-jük, amely Münchenben — ahol az antiszemitaizmus legféltetlenebbül dühöng — az ottani összes napilapokban a hirdetések között hasábos nagy „apróhirdetést“, illetve nyilatkozatot tett közzé arról, hogy az egyesület a keletről jövő zsidók bevándorlását veszedelmesnek tartja és ezért követeli annak megszüntetését. Berlinben természetesen nevetnek az ilyen nyílttári közleményeken, de jellemző ez némely germán-zsidó gondolkodására. Persze jogosan fél fél attól, hogy egy Bialik, egy Csernichowszky Németországban élő cáfolata lesz annak, amit ő eddig a maga fajgermánységéről hirdetett. B. N.

* Robban a jókéav, mint a dinamit, ha az asztalon a pezsgő Szilágyi Favorit.

Kemal csapatokat vont össze Eskisehir alatt

Az antant hajórajja Dedeagacsba érkezett

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, márc. 2. London politikai köreiben minden felvilágosítást megtagadnak a szövetséges hatalmak szándékáról, mit tesznek abban az esetben, ha az angorai nemzetgyűlés, mint előrelátható, a békeszerződés pénzügyi és gazdasági függelékait kikapcsolja és azok rendezését egy évre, illetőleg hat hónapra elhalasztja és csak azokat a fejezeteket fogadja el már most, amelyekre nézve egyetértés jött létre.

Nagyon kétséges, vajjon a szövetségesek belemennek-e a lausannei szerződésstervezet kettéosztásába.

A „Daily Telegraph“ párisi kiadása írja: Poincaré miniszterelnök tiltakozott Londonban amiatt, hogy Anglia kiűrtette a szirmai kikötőt anélkül, hogy szándékáról előzőleg értesítette volna Franciaországot.

London, márc. 2. Az angorai kormány a

lausannei békeszerződés miatt nagyon elégtelen. Izmed és Kemal pasa erősen védtek álláspontjukat, de a nemzetgyűlés mégis a kormány ellen szavazott Moszul és a gazdasági tárgyalások elhalasztása ügyében. A „Daily Express“ szerint Kemal pasa Cromwell szerepét akarja játszani, ha a nemzetgyűlés nem fogadja el a lausannei békét. Kemal számolt is ezzel az eshetőséggel és nagy katonai csapatokat vont össze Eskisehir környékén.

Konstantinápoly, márc. 2. Hivatalosan jelentik, hogy az angorai kormány a nemzetgyűlésen azt a javaslatot terjesztette elő, hogy fogadják el a békeszerződést azzal a feltétellel, hogy az összes pénzügyi kérdéseket kivonják és azokat hat hónapon belül újabb tárgyalások útján intézik el.

Athén, márc. 2. A szövetségesek egy hajórajja megérkezett Dedeagacsba. A görög csapatok készenlétben vannak. Szalonikiben Pangalos tábornok tartja fenn a rendet.

Ruszinszkóban

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

I.

Ruszinszko, február. Éjszaka van, kuszunk föl a lavocnei vonattal a Kárpátokra, a Vereckeszoros felé. A kalauzok a kupékba minden öt percen benéznek és figyelmeztetik a nőket, menjenek át a külön női szakaszba. Németül beszélnek, mondják, csak nagyon ritkán történik meg, hogy valakivel ne akarnának németül beszélni. Magyarul azonban nem igen szólnak.

— Az nem létezik, — hallottam valakitől — hogy az állami hivatalnokok és alkalmazottak rákényszerítenek az emberekre a cseh vagy a szlovák nyelvet. . . . Hogy valakit megsértenének? — hogyis! . . . elő nem fordul . . .

Kancsal, rőthaju, kis zsidóember állott velem egy kupében, állott, mondom, nem ult, mert mi az neki, hogy ő ma reggel bement Bátyuba a vásárra és már jön vissza, . . . semmi, egy séta, ezért igazán nem érdemes a fapadokra lebocsátkozni, mondom, ez beszélte, úgy félvállról, hogy: — megsérteni? . . . megalázni? . . . azt nem! . . . soha! . . . ellenben — és közelhajolt a fülemhez — kiszédik az emberek zsebéből a pénzt.

— De így különben finomak?

— Hogyne, — mondja és elkényszeredetten mosolyog — miért ne? — és azonnal megállapítja ennek az egész viselkedésnek az értékét: — sokat érek vele!

Munkácson lejelentkeztem a zsupanátusnál, beírták utlevelemet egy könyvbe és udvariasan figyelmeztettek, elutazás előtt megint jelentkezzem. Kicsit szótéztam a zsupanátuson. Felírás, falragasz, hivatalos hirdmény: ruténnyelvű. Meglátok egy ismerőst, érdeklődöm: milyen az adminisztráció?

— Kötő, — állítja — a legjobb, amilyent csak a csehek tudnak csinálni. Mert a főhivatalnokok leginkább csehek. Emlékezzék csak vissza, — figyelmeztet ismerősöm — Ausztria legjobb hivatalnokai nem-e a csehek voltak? — Csakugyan, igaz. . . — emlékezem — no és ezzel mi van? — és összefogom két ujjamat és megdörzsölöm. — Hohó! — utasít rendre — olyan nincs! . . . A „köztársaság“ vagyonát . . . mit gondol? — Ezt az értesülésemet egyébként mások is megerősítették. A hivatalnokokat valóban nem lehet megközelíteni. Hogy valaki a republikát megkárosítsa? Ki van zárva. A republika szent, a legszentebb, ujszülött drága gyermek, nagyon vigyáznak rá, ég őrizzen, hogy megrövidítsék. Csak fent Prágában, a minisztériumokban lehet talán szó róla, ha valaki nagyon nagy pénzzel jön, amiből az államnak is jut. . . mondom, ebben az esetben, esetleg . . . de nem biztos, az ember könnyen megjárhatja, hogy lecsukják.

Masaryk. Jártam falukban és minden rutén házban, minden vityillóban ott láttam az arcképét. Tisztelek, mert okos. Nagyon okos. És hogy tud kormányozni! Micsoda tapintattal! Beszélük, volt nála egy magyar küldöttség, annak a szónoka nagy drukokban és iskolás visszaemlékezéssel készült, hogy osetül köszöntse. — Parancsolnak az urak? —

előzte meg azonban az elnök, egész jó magyarsággal. Az urak meg voltak lepve, — tudjátok, — mondták egymásnak azután, lemenve a lépcsőkhöz — talán mégis meg lehetne csinálni azt a cseh-magyar közeledést . . .

De nem ezt akarom mondani. Ruszinszkóban, kivételesen, nagy elkeseredés van. Másutt is akad, mégis, nem ilyen mértékben. Sőt vannak vidékek és vonatkozások, amelynél az emberek egészen könnyed gesztussal élnek. — Például: Hol lehet ilyen szabadon egzisztálni? — Vagy: — Mégiscsak, errefele nyugati levegő van. — És sajátságosan: — Hiába, a csehekben van valami megnyerő. — Vagy elérzékenyedve: — Nézzé kérem, ez egy muzsikusszép nép, zenével foglalkoznak, mindjárt mások. — Ökonómikusan: — Pompás szervezők! — Ideggel: Már maga az jót tesz, hogy szőke és lágy az arcuk.

Mi az akkor ami mégis ellenük ingerli az embereket. Azokat akik már régen ott laknak. „Az őslakókat“ — ahogy Ruszinszkóban mondják.

Ez: a csehek a köztudatban úgy élnek, mint fináncok, adórajstromozók, vámellenőrök, ipari felügyelők. Kérem csak visszaemlékezni a monarchiára. A csehek nem megtöltötték már akkor is a pénzügyminisztériumot? Ezenkívül a külpolitikát is szorosan összekapcsolják az államgazdasággal. Már a Ballplatzon így volt, nem? Czerninre tessék gondolni. Most például az egész régi cseh ideológiát, ahogy a monarchiában kompaktul élt, a volt Felső-magyarország összes lakosai kénytelenek mint mindennapos adottságu atmoszférát elviselni. Emlékezzünk csak vissza: már akkoriban nyomasztó volt. Pedig csak Ferenc Ferdinánd feleségén keresztül éreztük. Most, képzeljük el, hogy egy ilyen egész államrendszer nehezedik rá az emberre. Esküszöm, mialatt Csehszlovákiában voltam, mindig az volt az érzésem, hogy a telefondrótok, a fejlem felett, adókönyvrubrikák. Melyik kereskedőtől lehet már most kívánni, hogy felüljön a telefondrótokra és édesdeden, mint a verebek, füttyörészzen. Amikor a jó valuta sulya alatt alig bír megmozdulni.

Alapjában véve: nem nagy szerencsétlenség. Ruszinszkóban ugyanis attól félnek, hogy a cseheknek át kell majd adniok a hatalmat a ruténeknek, amint ezt a békeszerződés megígérte, addig pedig amíg átadják, kiszívják belőlük a gerincvelőt. Azután jönnek a rutének és előlről kezdődik a kiszipolyozás. Én azt hiszem, egyiktől sem kell tartani. A napokban egy kis könyv hagyja majd el a kassai sajtót, amelynek az lesz a címe: Masaryk vallása. Kázmár Ernő írta. Aki ezt a könyvet el fogja olvasni, tudatosítani fogja tudni azt a mindenkiben régóta kristályosodó megállapítást: Masaryk jó cseh, de még jobb ember és a a rutén autonómiánál és a husszita hegemóniánál fontosabb neki: — a szociális jólét.

Ami pedig ezt illeti, erről máskor.

Ben Ami

alatt

on elégtelen.
dtek álláspont.
kormány ellen
tárgyalások el
xpress" szerint
rja játszani, ha
lausannei békét.
ggel és nagy
sehir környékén.
Hivatalosan je
nemzetgyűlésen
gy fogadják el
l, hogy az ösz
és azokat hat
tján intézik el.
egések egy hajó
görög csapatok
Pangalos tábor.

sz jó magyarság
— tudjátok, —
neve a lépcsőkön
lni azt a cseh.

ai. Ruszinszkóban.
Másként is akad,
vannak vidékek
emberek egészen
ul: Hol lehet ilyen
— Mégiscsak,
És sajátosan: —
megnyerő. — Vagy
ez egy muzikus
rt mások. — Öko
zók! — Ideggel
öke és lágy az
ellenük ingerli az
ben ott laknak. „Az
oban mondják.

an ugy élnek, mint
lenörök, ipari fel
ékezní a monarchi
már akkor is a
ül a külpolitikát is
ngazdasággal. Már
zerninre tessék gon
gi cseh ideológiát,
ul élt, a volt Felső-
kénytelenek mint
rát elviselni. Emle-
koriban nyomasztó
ánd feleségén ke
el, hogy egy ilyen
rá az emberre. Ea-
n voltam, mindig
efondrótok, a fejem
ik kereskedőtől le-
felüljön a telefon-
verebek, fűtőrészt
alatt alig bír meg

gy szerencsétlenség.
élnék, hogy a csehek
talmat a ruténeknek,
igérte, addig pedig
ölük a gerincvelét.
előlről kezdődik a
egyiktől sem kell
könyv hagyja majd
k az lesz a címe:
rnó írta. Aki ezt a
atosítani fogja tudni
istályosodó megállá-
nég jobb ember és a
uszaita hegemoniánál
jólét.

ről máskor.
Ben Ami

Elégületlenség a rendőrségen

Kolozsvár detektívönöke lemond
— Az Uj Kelet tudósítójától —

A rendőrség több tagja, a legrégebb, legképzetesebb tisztviselők, azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy április elsején kilépnek a rendőrségtől, amelyet ugyszólván ők teremtettek meg az impériumváltozás után. Ezek a tisztviselők öt éve dolgoznak anélkül, hogy elvitathatlan érdemeikért a legcsekélyebb elismerésben részesültek volna. Viszont vannak volt alantasaik, akik egészen új emberek a rendőrségnél és azóta már jóval magasabb rangot értek el egykori fölötteseiknél.

Tavaly februárban, amikor a városi rendőrséget egységesítették az államrendőrséggel, nagyarányú előléptetések történtek. Minimális kvalifikációval rendelkező tisztviselőket magasabb rangú rendőrtisztekké nevezték ki. Különös tehát, hogy a rendőrség legképzettebb és leghasznosabb tagjairól megfeledkeztek az egységesítéskor. Sőt egyesek minőségét olyformán korlátozták, hogy nem is lehet reményük a ranglétrán való előhaladásra. Így például a kormányzótanács által kinevezett kapitányt hivatali főnökké degradáltak, amivel a magasabb rangsorozatba jutását lehetetlenné tették. A kapitányt, aki egyetemi tanulmányait kénytelen volt elhanyagolni, mert lelkiismeretesen dolgozott a rendőrségnek, magasabb fizetési osztályba sorozták ugyan, de ennél feljebb már csak egy fokkal juthat.

A mellőzött rendőrtisztviselők közé tartozik Kolozsvár detektívönöke, Ilea Romulusz is, akinek összefizetése ma is, öt évi munka után, 1350 lei. Ez nem sokkal több egy detektív fizetésénél. Ilea különben már eddig is annyi méltatlanság érte pályáján, hogy — amint értesülünk — április elsején elhagyja állását. Kivüle több más tisztviselő is kilép állítólag a rendőrség kötelékéből.

Amikor a kolozsvári ügyészség új vezetője, Stefan Cepescu, elfoglalta hivatalát, programjába vette egy megbízható, válogatott és jól honorált rendőri kar megteremtését. Tervének megvalósítására érintkezésbe lépett Popovici Valér rendőrprefektussal, hogy az arra érdemes tisztviselőket terjesszék fel előléptetésre. A kiválogatott rendőrségi tagok lajstromát, amelynek összeállításakor különösen a mellőzött tisztviselőket vették figyelembe, maga Cepescu vezetőügyész vitte Bukarestbe. A főügyész elkedvetlenedve tért vissza Kolozsvárra, ahol közölte a belügyminiszter elutasító döntését. A minisztérium ugyanis az 1886. évi rendőri törvényre való hivatkozással kijelentette, hogy csak azok a rendőrtisztviselők promoveálhatnak, akik megfelelnek a törvény huszonhatodik szakaszának. Ez a paragrafus kimondja, hogy magasabb rangot csak olyan tisztviselők érhetnek el, akiknek jogvégzettségük van és a hadseregben legalább főhadnagy rangot értek el.

Az előléptetési javaslat visszautasítása kínosan érintette az érdekelt tisztviselőket. Hivatkoznak arra, hogy a rendőri törvény idevágó szakaszait eddig soha sem alkalmazták. Nem ellenzik, hogy a kormány egyetemi képzettséget és tisztiorangot kíván tőlük, de akkor ezt e feltételt állítsák fel minden más rendőrségi tisztviselővel szemben. Minthogy erre nincs kilátás, levonják a döntés következményeit és más pályán próbálnak boldogulni.

ארטה' כשר

szalámi

Naponta kapható frissen készült mindennemű

felvágottak és virsli

o o Ugyanott állandóan frissen vágott o o

Arjegyzék és
kivánatra
ingyen

liba

Arjegyzék és
kivánatra
ingyen

és frissen sürt libaszir kapható

Szalámigyár R.-T.

Cluj, Malom-utca 8. 1455

Mi van a devizatorvény végrehajtási utasításában

A kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal kommunikéje

Ujra megindul a devizakereskedelem

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az a nyugtalanság, amely az új devizatorvény életbeléptetésével a romániai pénzügyi piacot és közgazdasági életet uralta, kis mértékben enyhült. Tegnap számában részletesen megírta az Uj Kelet, hogy a devizatorvény végrehajtási utasítása csütörtökön a kora esti órákban érkezett meg Kolozsvárra.

A Banca Naționala kolozsvári fiókjánál csütörtökön este tartott bizalmas tanácskozásról ellenőrizhetetlen hírek kerültek forgalomba, pozitívumot azonban csak azok tudhattak, akik az esti konferencián résztvettek.

A kolozsvári deviza-ellenőrző hivatal ülése

Pénteken délelőtt a kolozsvári deviza-ellenőrző hivatal a Banca Naționala helyiségében újabb ülést tartott. Az ülésen Negruțiu János, a kereskedelmi és iparkamara elnöke, Pop Sever iparkamarai elnök, Jonescu bankigazgató, a Banca Naționala kolozsvári fiókjának vezetője és Caciula Miklós iparkamarai titkár vettek részt.

A bizottság a végrehajtási utasítás birtokában elhatározta, hogy a *pénzügyi intézetek és a közönség megnyugtatása és felvilágosítása céljából hivatalos közleményt bocsát ki*, amelyben részletesen ismerteti, az ideiglenesen autorizált pénzügyi intézetek milyen feltételek mellett köthetnek egymásközött és magánfelekkel devizaügyleteket. A kolozsvári deviza-ellenőrző hivatal kommunikéje a következőket tartalmazza:

— Az 1923. évi február 23-án a „Monitorul Oficial”-ban kihirdetett törvény alapján megalakított kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal a közönség tudomására hozza, hogy a törvény értelmében 1923 március 1-től kezdődőleg devizaügyleteket (csekket, váltókibocsátásokat, fizetési rendeleteket, stb. vagy érnek váltása) csak a bukaresti devizafelügyeleti hivatal által ideiglenesen feljogosított következő bankok bonyolíthatnak le:

Banca Albina kolozsvári fiókja, Banca Agrara Cluj, Banca Centrala Cluj, Banca Romaneasca kolozsvári fiókja, Banca Generala a Tarii Romanesti kolozsvári fiókja, Banca Marmorosch, Blank & Co. kolozsvári fiókja és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank.

Megállapítatik, hogy a devizaügyletek ideiglenes jogosítványának bizonyos bankokra való korlátozása tekintetében a központi devizafelügyeleti hivatal nem akart osztályozni azok fontossága vagy a felajánlott biztosítékok szerint, hanem a bizottságot az a feladás vezette, hogy *egyelőre ne foglalkozzék minden bank devizaügyletekkel* és miután a hivatal nem rendelkezik megfelelő számú ellenőrző közzel, *kénytelen volt az ideiglenes jogosítványok számát csökkenteni*, de csak annyira, hogy ezzel a kereskedelmi ügyletek menetében akadály ne legyen.

E tekintetben a bank működési idejét vagy alaptőkéjét vették alapul.

A törvényes intézkedések eredményeként a nem autorizált bankok, amelyeknek idegen leilitéjeik vannak, azokból semminemű ügyletet nem köthetnek, fizetést vagy átirást idegen pénzügyi intézet részére nem eszközölhetnek, csak abban az esetben, ha a kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal előzetes engedélyét ehhez megkapták.

Ki adhat és ki vehet devizát

Az autorizált bankok bármely kereskedőtől, vagy magánostól vásárolhatnak devizákat anélkül, hogy az utóbbiaknak jogosítványuk lenne. Ez az intézkedés a folyó év márciusban bárminemű olyan devizákra vonatkozik, amelyek az első üzletkötésnél az országban találhattak (csekk vagy váltó első kézben).

Az autorizált bankok ezzel szemben 2000 francia frank vagy ennek ellenértéke összegéig más valutákat a napi kurzuson eladhatnak magánosok-

nak és kereskedőknek, minden különös engedély nélkül. Az eladások a vevőnek olyan nyilatkozata alapján eszközölhetők, amellyel a vevő igazolja, hogy három hónap leforgása alatt más helyen devizákat nem vásárolt.

Az autorizált bankok eladhatnak devizákat olyan kereskedők és iparosok részére, kiknek üzletük, vagy üzemük Romániában van és akik *nyilatkozatban felelősséget vállalnak*, hogy a devizára reális kereskedelmi ügylet lebonyolítása, áru importálása vagy exportja céljából van szükségük. A nyilatkozatban feltüntetendő az áru neve is.

A többi, itt nem részletezett esetben a bankok a kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal különleges felhatalmazása nélkül nem vehetnek és nem adhatnak el devizákat.

A kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal összetétele a következő: *Negruțiu János* mérnök, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöke, mint a kereskedelmi és iparügyi minisztérium képviselője, *Toma Gheorghescu* kolozsvári pénzügyi adminisztrátor, mint a pénzügyminisztérium képviselője és *George Jonescu*, a Banca Naționala kolozsvári fiókjának igazgatója, mint a Nemzeti Bank delegáltja.

A hivatal jegyzésére annak két tagja jogosult.

A kolozsvári devizahivatal működési kerülete

A kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal a Banca Naționala kolozsvári fiókjának hivatalos helyiségében székel és működési körlete a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához tartozó városokra és megyékre terjed ki, amelyek a következők: Kolozsvár városa és Kolozsmegye, Tordaaranyos, Alsófehér, Kisküküllő, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód és Szilágy vármegyék.

A végrehajtási utasítás és a kolozsvári deviza-ellenőrzőhivatal szövegmagyarázó közleménye alapján a kolozsvári devizahivatal felügyelete alá tartozó ideiglenes autorizációval rendelkező pénzügyi intézetek a mai napon megkezdik az új törvény szerelmében a két napig szünetelt devizakereskedelmet.

Ki lesz Kolozsvár új prefektusa. Az Uj Kelet megírta, hogy Metes Péter képviselő és prefektus a napokban Bukarestbe utazik, ahol a belügyminisztériumban a megyei ügyek elintézésén kívül megteszi javaslatát utódja személyére. A liberális párt köréből vett értesülésünk szerint az eddig emlegetett nevek közül aligha esik valamelyikre is a kormány választása. Legtöbb szava a liberális párt kolozsvári csoportjának lesz, mely pénteken este jelölő értekezletet tart. A párt egyik tekintélyes tagja kijelentette, hogy a jelölés valószínűleg simán fog menni és dr. Fabius kolozsvári ügyvédnek van a legtöbb esélye. Nagyobb változásokat várnak az új prefektus kinevezése kapcsán a város vezetőségében, amelynek élére polgármesterként Juga tanácsost emlegetik.

ELSŐ NAGYSZEBENI KÓSER SZALÁMI, FÜSTÖLT HUS ÉS KONZERVGYÁR

ELJOVITS ÉS TÁRSA

Kérjük tisztelt vevőinket, hogy további becses megbízásaikkal felkeresni sziveskedjenek. Naponként friss áru, melyeket azonnal a legolcsóbb áron szállítunk. Naponkénti postai és vasuti szétküldés!

Marhovits F. ékszerész

Cluj—Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany- és ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

Allandókiállítás legújabb párisi, bécsi tavaszi és nyári női modellkabátokban **Diamantstein és Meckovics divatruházában** Főpostával szemben Cal. Reg. Ferd. 25.

Többrendbeli gyilkossággal vádolnak két bandavezért

Elfogták a kolozsmezei falvak és a Bánát rémeit

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Néhány nappal ezelőtt a kolozsvári rendőrség telefonértesítést kapott Déváról, hogy Erzsébetvároson ismeretlen tettesek több nagy betörést követtek el és Kolozsvár felé szöktek. A bünygyi osztály vezetője Uncu detektívot bizta meg a nyomozással, amelynek pár napi munka után az lett az eredménye, hogy Nagyváradon elfogták Rozsdás Mihály rovtomultu cigányt, akit Uncu behozott Kolozsvárra. A főkapitányságon kiderült, hogy Rozsdás régi ismerőse a rendőrségnek még abból az időből, amikor egy negyventagu bandával végigrabolta a kolozsmezei falvakat. Annakidején a rendőrség valóságos hajtóvadászlatot indított a rabló cigányok ellen, akiket Flea detektív főnök és huszonöt lovasított detektív juttatott az ügyészség fogházába.

Kihallgatásakor a cigány tagadta, hogy része volna az erzsébetvárosi betörésekben és azzal védekezett, hogy valószínűleg összetévesztették Rozsdás-Varga Józseffel. Ennek alapján Uncu detektív ismét vonatra ült és a másik Rozsdást is kérekeztette Gyaluban. A két cigányt szembesítette, de eredménytelenül, sőt azt is tagadták, hogy ismerik egymást.

Pénteken reggel azután egy bánati kereskedő jelentkezett a rendőrségen. Hallotta, hogy elfogtak két cigányt, akiket azzal gyanúsít, hogy ők követték el nála, nagyszentmiklósi üzletében betörést, ahonnan negyven ezer lejt értékű árut vittek magukkal. Szembesítéskor tényleg felismerte Rozsdás Mihályt, aki a betörés előtti napon valami ürüggyel járt nála. A rendőrség ebben az irányban is megindította a nyomozást és kiderült, hogy az ügyészségi fogházból szabadonbocsátott cigányok új bandába tömörültek és működési területet áthelyezték a Bánátba, ahol egész sereg betörést és rablást követtek el és amikor a temesvári rendőrség a nyomukra akadt, visszatértek Kolozsvár környékére.

Az újabb adatok alapján az a gyanu merült fel Rozsdásék ellen, hogy ők szurkálták össze és rabolták ki a borhánosi dűlőben Botosán János gazdálkodót, akit tegnapelőtt találtak meg félholtan a város határában. A cigányok ezt is tagadják és tudni sem akarnak arról a másik négy emberről, akikkel együtt követték el a Botosán elleni rablótámadást. Rostásék rovasára újra a rendőrség a patai községi bíró halálát is, amelyet ugyan-csak tegnap jelentett az ottani csendőrség. Tegnap reggel ugyanis a patai csendőrkirendeltség őrmestere megjelent a főkapitányságon és jelentette, hogy Pata község bíráját a múlt éjjel meggyilkolták és teljesen kifosztották. Néhány tanu szerint a büntett idejéu kóbor cigányok ölalkodtak a bíró háza körül.

Rozsdásék mindent tagadnak.

JÜD. BUCH-HANDLUNG „Safruth“ Cluj, Str. St. A. Josif Nr. 1.

Hebraica und Judaica... Cluj, Str. St. A. Josif Nr. 1.

עססני וירע של פסח 1470
Musvelli ecetsav kapható
„Phönix“ kénsavgyárnál Nagy-bánya. Sürgőnycim: „Phönix“ Baïamare.

Amerika titkos tárgyalásai Párisban

Franciaország békét akar

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Páris, márc. 2. Wats-Worthal, az észak-amerikai Egyesült-Államok hadügyi államtitkárával titkos tárgyalások folynak állítólag a megszállási költségek megtérítése ügyében. A tárgyalások programja igen nagyterjedelmű, mert rendkívül szlyos kérdések várnak megoldásra. A Quai d'Orsyan cáfolják, mintha Wats-Worth kormányának megbízásából az Egyesült-Államok közbenjárását készítené elő a Ruhr-konfliktus ügyében.

Páris, márc. 2. A francia kormány közlése szerint a Ruhr-megszállás januárban és februárban száztizenhatmillió frankba került.

Páris, március 2. Az „Echo de Paris“ azt fejtegeti, hogy Anglia milyen körülmények között venne részt esetleges bekövetkezhető francia-német tárgyalásokon. A lap szerint, ha Franciaország, Belgium és részben Olaszország tárgyalásokba kezd Németországgal, azokból Anglia sem vonhatja ki magát, bármennyire ellenzi is az ugynevezett Ruhr-politikát. Legkívánatosabb volna, ha a három hatalom előre megállapodna Angliával, hogy mit követeljen Németországtól.

Szigorított ostromállapot

Bochum, március 2. Az itteni francia parancsnok délután öt órától szigorított ostromállapotot rendelt el.

A franciák megszállották Ehrenbrandstein és

A Ruhr-vidéken

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A Ruhr-vidéken vagyok. Vasuti sinek, hatalmas szénraktárak, emelődaruk, bányák, aknák, hatalmas kémények. Az első benyomás: az ország mintha nem is állna egyébből, mint vasuti sinekből, szénhegyekből, koromból, feketeségből. És sztrájkok mindenfelé. Látom: francia katonák rendőroket visznek, amott egy jólöltözött urat — nyilván magasabbrangu tisztviselő, vagy igazgató, bányatanácsos, vagy mérnök. Autón viszik őket a hadbírószágra. Mind a két részen nagy az idegesség. Az utcán a bosszankodás és harag feltörései. A németek elmondják, hogy az ezredeket kicserélik, mert az elzásziak nem megbízhatók. Nem valószínű, hogy e híresztelések megfelelnek a valóságnak, hiszen az izgalom fölcsigázta a fantáziát. Normális időkben ez a feszültség inkább műszaki és ipari természetű, ma azonban politikai és gazdasági. Minden nagyon megdrágult, a munkás akkor sem tudna megélni, ha különórákban dolgozna. Ebben az országrészben azelőtt is éles volt a harc munkás és munkaadó között, ez az országrész állandó feszültségben élt; most nemesak ellentétek, hanem gyűlölködések hullámoznak át az embereken. A munkások ma valahogy kibékültek a munkaadókkal, megcsodálják önérzetes föllépésüket és bátorságukat.

Ebben a légkörben az antiszemitizmus is tenyészik. A franciáknak Essenbe való bevonulása napján a város zsidó hitközségének elnöke tenyegető levelet kapott, amelyben azt írták, ha a zsidók a legesekélyebk mértékben támogatják a franciákat, akkor jaj nekik, mert kivonulásuk után véres bosszút állnak.

Egy másik zsidó, a hitközség tekintélyes tagja, szintén fenyegető irást kapott. Azt állította róla a levélíró, hogy első volt, aki a francia tricolorot kitűzte házára. A névtelen leveleket átadták a rendőrségnek, ez azonban nem tudta kinyomozni a tenyegető levelek küldőit. Mindenki tisztában volt vele, a ruhrvidéki antiszemita a lakosság izzó hangulatát zsidóellenes mederbe akarják terelni. Együtt dolgoznak a reakciósokkal, akik ugyan kis számban élnek az ipari vidéken, de eléggé számottevők ahhoz, hogy az ottlélo zsidóságot állandó rettegésben tartsák. (b. g.)

1 kg. ort. szalámi 38 lei, 1 kg. kolbász 28 lei Róth Adolf villanyerőre berendezett szalámigyára Cluj, Rudolf-ut 20. Viszonteladónak árkedvezmény! Postai szétküldés! 5216

Simmern városokat és Engers, Neuwied, Rosdorf, Wanne állomásokat.

Páris, március 2. Koblenzből jelentik, hogy a rajnai terület szövetséges bizottsága a szabotázsra való tekintettel, amely veszélyezteti a csapatok és a lakosság közlekedését, elhatározta, hogy a német vasuti igazgatás helyébe „megszállt területek vasutigazgatóságát“ ülteti, amelynek vezetője francia, két aligazgatója közül pedig az egyik francia, a másik belga. Az új rendszer már életbe is lépett.

Páris, március 2. A német pénzügyi hatóságok ellenállása következtében Degoutte tábornok rendelet bocsátott ki, amely szerint a fogyasztási adókat ezután közvetlenül a szövetségesek megbízott hatóságaihoz kell befizetni. A rendelet ünnepélyes ígéretet tartalmaz minden jövőbeni üldözés ellen azon hatóságok részére, akik hajlandók a megszállás rendeleteit teljesíteni. A szövetségesek a német kormányval semmiféle tárgyalást nem fognak addig megkezdeni, míg arénézve a legteljesebb garanciát nem kapják.

A kommunisták frontja

Berlin, március 2. A német és francia kommunista pártok közös felhívást tettek közre, amelyben együttesen harcot hirdetnek a Ruhr-megszállása ellen.

Hova vezet a reformzsidóság útja

Newyorkból jelentik: Az amerikai reformhitközségek a napokban nagy konferenciát tartottak, amely alkalmából a reformgondolat ötvenéves jubileumát ünnepelték. A konferencián az Unio különböző részeiből háromezeröttszáz delegátus és vendég jelent meg. A delegátusok közül némelyek ritusheli reformokat javasoltak, egyesek pedig a Szentírás megváltoztatására tettek előterjesztést. Ezek között szerepel az a törekvés, amely a Szentírásból akarja hogyni az olyan részeket, amelyek a keresztény és zsidó álláspont összeegyeztetésére nem alkalmasak. A Bibliából a javaslatok szerint eltávolítandók az összes csodatörténetek, viszont a keresztények semmisítsék meg az új testamentumban azokat a részeket, amelyek a zsidókra nézve sértők. Igyekezni kell a Bibliát összhangba hozni a darvinizmussal, hogy a nép felvilágosodott rétegei a valásból új eszméket merítsenek. A konferencián élesen állást foglaltak a jiddis nyelv ellen azzal az indokolással, hogy Amerika nem galut-ország. Határozati javaslatot fogadtak el az amerikai antiszemitizmus ellen, amelynek hullámai a bostoni Harvard-egyetemre is átcsaptak. Ez az egyetem ugyanis burkolt formában szeretné meghonosítani a numerusz klauzuszot. A konferencia végén Josef Sylvermann, Newyork egyik legöregebb és legtekintélyesebb rabbija tizenhat delegátus nevében javaslatot terjesztett be, amely szerint a konferencia hozzájárul a Palesztina-mandátumhoz és az amerikai zsidó kongresszus ama határozatához, hogy a zsidó nép számára otthon teremtessek Palesztinában. E gondolat támogatását kérte a konferencia. A konferencia több anticionista tagja hevesen tiltakozott a javaslat ellen, amely fölött nem szavaztak, hanem azt Hary Morgenthal javaslatára egy bizottsághoz utalták. Dr. Sylvermann a konferencia sok tagjától ígéretet kapott arra, hogy minden körülmények között támogatni fogja javaslatát.

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő öltönyök, felöltők, fiuruhák, mint most

KATZ és MENDEL cégnél Cluj, Fötér 10. szám. Szövetek nagy választékban.

Rothmann Márton szabókéltékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközölök

HIREK

Zümmögés bölcső felett 1914-ben

Úgy-úgy, kicsi lány,
rázogasd az öklöskédet, rázd,
árnyék küszött ablakunkra... csi-csi,
benn a falban egy picurka tücsök cicorász.

Ej-na, kicsi lány,
mines szavamban gond, se bú, se vád,
mártogasd a lámpafénybe, úgy-úgy,
s most pihentesd fejed mellé bimbós violád.

Csi-csi, kicsi lány,
kéményeken bagoly nevet... ej,
tefelstted Uriel, az örző,
bölcsöd alatt patak, patak, csupa-csupa tej.

Alágy, kicsi lány,
colóplábon égre-nyúlt az éj...
semmi baj, no semmi nyugtalanság,
osend és álom mendegél a csillagok közé.

(1914 augusztus)

Kaczer Illés

Az erdélyi sékelbiztos közleményei.

1. Az 5683-ik évi sékelakció kezdetét vette. A múltévi tapasztalatok okulva, az idén nem tűzünk ki különös sékelheteket, hanem mindenütt, ahova sékelek megérkeztek, ama rövid idő alatt amely rendelkezésünkre áll, a sékelakciónak egyforma energiával kell lefolytatódni. A kongresszus előreláthatólag Bécsben augusztus elején fog összeülni és ezért az akciónak, pénzüszámlásoknak stb. legkésőbb május 14-ig be kell fejeződnie. Két és fél hónap áll tehát rendelkezésünkre, amely idő alatt, ha a megbízott elvtársaink kellő energiával veszik kezbe a munkát, a legszebb eredményeket fogjuk tudni elérni. Egyebekben a következő részletes utasítások szives figyelembevételét kérjük: 1. Kizárólag a világszervezet londoni végrehajtóbizottságától kibocsátott hivatalos sékelnyugták érvényesek s jogosítanak a kongresszuson való választásokon való részvételre. 2. Egy sékelfizetésnek sem szabad egy évben egy sékelnél többet lefizetni. 3. Egy sékel minimális ára Erdély, Bánát, Máramaros és Körösvidéke területén 20 (husz) lei. 4. A megbízott elvtársak felelősek a sékelnyugták rendszeres és szabályszerű felhasználásáért, valamint az összes sékelnyugták elszámolásáért. 5. Minden sékelnyugtát a sékelfizetésnek való átadás előtt olvasható irással a szükséges adatok (a sékelfizető neve és lakhelye, a fizetett összeg, a sékelfizetés ideje és helye) kitöltendő. Ugyanúgy a tömbben visszamaradó kuponon világosan és pontosan kiírandó a sékelfizető neve, pontos címe; összeg és a sékelfizetés helye és ideje. Minden sékelnyugta a gyűjtő által aláírandó. 6. A befizetett összegek minden hét végével a Marmorosch, Blank & Comp. Cluj fiókjához „Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Szekelszámlájára” című folyószámlájára átutalandó, melyről a központi iroda sékelosztálya egyidejűleg értesítendő. 7. A sékelnyugták haladéktalanul a bennük levő sékelnyugták eladása után, de legfőbb a sékelakció bezárása előtt a központnak Clujra beküldendő. 8. Az ugynevezett „Aranysékel” ára egy angol font sterling. Semmivel nem ad több jogot, mint a rendes sékel és csak azok az elvtársak fizetik, akik akarják. Az „Aranysékel” árát minden adományozó saját maga küldi be, illetőleg utalja át a „Zionist Organisation”-nak a londoni Jewish Colonial Trust Ltd.-nél levő „Aranysékel” című folyószámlájára javára és erről a cionista világszervezetet (London, WC 1., Great Russel Street 77) levélben értesíti. A díszes kivitelt nyugták közvetlenül a londoni központ által küldetnek meg.

— **Rekvium Erzsébet királynéért.** Bukarestből jelentik: Szombaton Curtea de Argesben rekvium lesz Erzsébet királyné (Carmen Sylva) halálának évfordulója alkalmából. A gyászistentiszteleten részt vesz a királyi család és a kormány tagjai is.

* **Targu-Mureson** (Marosvásárhelyen) az Új Keletre előfizetni dr. Erdélyi „Ideal” illusztrációjában lehet.

— **Szokolov Lengyelországban.** Varsóból jelentik: Nachum Szokolov, a Cionista Világszervezet Végrehajtóbizottságának elnöke néhány nappal ezelőtt Varsóba érkezett, hogy a lengyel zsidóság körében agitációt fejtsen ki a Palesztina-ügy érdekében. A kitünő cionista vezért rendkívül meleg és ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Az összes zsidó szervezetek tisztelegtek előtte. A megérkezését követő napon estélyt rendeztek, amelyen a zsidó egyesületek, a parlamenti klub tagjai és a sajtó képviselői üdvözölték Szokolovot. Varsó legnagyobb zsinagógájában ünnepi istentiszteletet tartottak tiszteletére. Remélik, hogy Szokolov lengyelországi utja igen értékes eredményekkel fog járni. Szokolov meglátogatta Skrzynsky lengyel külügyminisztert és vele több mint egy órát tárgyalt a zsidóság politikai helyzetéről.

— **Saevering, Boebe és Breitcheid merénylői.** Berlinből jelentik: Saevering, Boebe és Breitscheid miniszterek merényletet akartak elkövetni. A merénylők közül most ismét letartóztatott néhányat. A letartóztatottak diákok, akik a merényletet foszforsavval akarták végrehajtani.

— **Változás a Zsidó Nemzeti Alap erdélyi vezetésében.** Dr. Füst Oszkár, a Zsidó Nemzeti Alap erdélyi irodájának vezetője, aki három éven át irányította az Alap munkáját, a napokban lemondott tisztségéről. A Zs. N. Sz. kisintézőbizottsága sajnálattal vette tudomásul dr. Füst elhatározását és a Nemzeti Alap munka továbbfolytatásáról egyelőre ideiglenesen gondoskodott. Dr. Füst valószínűleg az „Ivria” biztosító intézetnél fogja ezután a Szövetség érdekeit képviselni.

— **Pör egy centime-ért.** Nevetni kellene, ha olyan szomorú nem volna mindaz, ami némely valutával a háború befejezése óta megtörtént. Bécsben takaros pénzböröndöket készítenek, amit a böröndös azoknak ajánl, akik nem étkeznek otthon, utra szoktak kelni és kimélni öhajjták zsebeiket. Az embernek minden zsebe tele van pénzzel, mondják a bécsiek és még sincs pénze. Az oroszok már megtalálták a módját, hogyan lehet kis helyen sok pénzt elhelyezni. Milliós bankjegyeket adtak ki, tetszetős, egymás mellé sorakozó rajzocskákat, amiket ollóval lehet félaprózni. Tizmillió van egy sávon; a rengeteg pénz azonban a mellényzsebben is eltér. Megmosolyogni való ez, de ebből tragikomikus esetek is megtörténtek. Ilyen annak a rigai kereskedőnek a póré, aki a háború előtt egy kopenhágai halással nagyobb halászlára szerződést kötött. A rigai cég 50.000 rubelt fizetett előlegül a kopenhágai halásznak, aki azonban nem tudta az árut szállítani. Az üzlet füstbe ment, hosszú perre került a sor, a rigai kereskedő visszakövetelte előlegét, de nem rubelben, hanem a halászmester valutájában, rubeljét kilencvenkét dán örejjével számítva. A bíróság azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az üzlet annakidején rubelben kötött, nem pedig dán koronában, a kereskedő tehát csakis rubelt követelhet és ebben az értelemben hozta meg ítéletét. A kopenhágai cég nyomban kifizette az ötvenezer rubelt, amelynek valutáris értéke ma háromnegyed öre, vagyis körülbelül egy svájci centime.

— **Választások a pesti nagyhitközségben.** A napokban zajlottak le a pesti hitközségi választások, amelyen első alkalommal jutottak nagyobb számu mandátumhoz a magyarországi cionisták. Megválasztottak többek között dr. Osteru Lipótot, a cionista szervezet elnökét, dr. Schönfeld Józsefet, a „Zsidó Szemle” szerkesztőjét, dr. Pataj Józsefet, a „Mult és Jövő” szerkesztőjét, dr. Kahan Niszont, dr. Hajdu Miklóst, dr. Fischer Lajost, Munk Gábort és Braun Illést. Valamennyien tagjai a cionista szervezet vezetőségének.

— **Hegyek alján.** Tegnap este mutatta be a magyar színház D. Albert világhíres operáját, a „Hegyek alján”-t. Az előadás egyike volt a kellemesebbeknek. Meglátszottak rajta a gondos előkészületek. A finom melódiájú daljáték zenéi szépségeit a színház zenekara és a szereplők a legprecízebb összjátékkal jutatták érvényre. A rendezés stílusos volt és mentes a zsufolástól, ami az ilyen operai előadásoknak nagy fogyatéka. A legtöbb rendező azon van, hogy minél többet tömjön jelmezbe és díszletbe, hogy a darab kellően látványos legyen. Ezek a látványosságok szerencsésen elterelik a figyelmet az előadás hibáiról. A Hegyek alján nemesen egyszerű külsőségek között, de me-

gen és lírai bensőséggel folyt le, mint egy intím ünnep. Bródy Miklós ura volt a muzsikának, mesterien irányította az est minden mozzanatát. Takács nagyon szépen és hangulatosan énekelt. A játéka friss és mesterkéletlen, maga a pásztori naivitás. Sugár ragyogó volt. Hangban, maszkban, játékban egyaránt. Lévy Ilona finom és drámai, itt-volt indiszpozitív. Kolbay kellemes volt. Virág erőteljes hanganyaga nagyon jól hatott. Bérczy, Bérczyné, Neményi és a többi mind kitünően illeszkedtek az együttesbe. A közönség nagyon jól érezte magát.

— **A magyarországi nagy sztrájk.** Budapestről jelentik: A munkások sztrájkmozgalma kezd a vidékre is áttérjedni. A soproni vasöntőben hatszázötven munkás sztrájkba lépett.

— **A tiszta lelkiismeret.** Az angol újságok sokat írnak mostanában Claude de Crespigny emlékiratáról, amely nemrégiben hagyta el a sajtót. Hires vadász volt a könyv szerzője és alig volt nevesebb angol sportember, akivel közelebbi barátságban ne lett volna. Mindenkinek a nevét rokonszenves jelzők kíséretében említi föl emlékirataiban, kivéve két Indiában hosszú ideig szolgálatot teljesített angol ezredesét, akik szintén barátai voltak. Nem akarja őket megnevezni, mert elmondja róluk, hogy éppen a könyv megjelenésekor Anglia két legnagyobb hazudozója ment velük nyugalomba. Az egyik ezredesről a következőket mondja el: „Egy napon találkoztam ezredes barátommal, aki társaságába invitált. Borozgatás közben érdekes indiai lélményeit mondotta el, többek között azt is, hogy egy alkalommal az Indiai-óceánon hajótörést szenvedett, de nagy szerencséje volt, mert beleugorhatott egy fonott, baromtiszállításra szánt kosárba, amelyben nagyon jól érezte magát és így gondolta, el fog jutni vele Adenig. Közben a tengeren egy gőzzel találkozott, amelynek kapitánya föl akarta venni a fedélzetre. A hajótörött azonban megköszönte a szives meghívást és kijelentette, hogy nem folytatja utját a hajóval, minthogy ez Bombayba készül, ő viszont Aden felé igyekszik. Mindössze egy kívánsága van, adjanak neki egy üveg rumot és egy csomag kétszer-sültet. Így vitette magát a tyukkosárban a tenger hullámain egész Adenig. Az ezredes olyan komolyan és természetesen mondotta el ezt az élményét, hogy senki nem mert még csak mosolyogni sem tődtetésén. Az ezredes nem hagyta abba újabb kalandor meséit. Elmondotta, hogy egy alkalommal vadászaton volt és egymás után negyvenkilenc fúrjet lött le ugyanannyi lövéssel. Most már Crespigny, a vadász, megköszöndött egy kérdést. „Miért nem mondd mindjárt, hogy ötvenet löttél? Vadászoknál ilyen bravuros esetekben egy-két lövéssel több, vagy kevesebb nem számít”. „Bocsáss meg kedves barátom, — felelt az ezredes. — csak nem hiszed, hogy egyetlen fúrjet miatt bemocskolom tiszta lelkiismeretemet”.

* **Legelőnyösebben** vásárolhat Clujon az újonnan megnyílt Izsák Testvérek női divat- és rövidáruházában (Ferencz József-utca 63). Elsőrendű kelengyevászon Lei 36, cerna grenadin minden színben Lei 72, 120 cm. széles gyapjuszövet minden színben Lei 132, női- és férfiharisnyak Lei 15-50, stb., itt fel nem sorolt árak a legolcsóbb árban. Tanulót felveszünk.

* **Legújabb divat szerinti ruhák** Lukács uri divatszalonjában készülnek Wesselényi-u. 20- I-ső emelet. Szolid és pontos kiszolgálás.

* **Megnyílt Hirsch Antal uri divatszalonja** Cluj, Ferencz József-ut 115 sz. alatt. Szövetekben dus választék, olcsó árak, szolid és pontos kiszolgálás.

* **Zürichi árfolyamnál magasabb áron váltok** be aranyat, ezüstöt, briliánst és platinát. Hilfmann ékszerész, Wesselényi-u. 12.

* **Kelengyét,** női és férfi fehérműt a legolcsóbban és legjobb kivitelben készít özv. Berkovits Mórné, Mikes Kelemen-u. 17., II. udvar I. emelet.

* **Ünnepély a Gyermekekotthonban.** A kolozsvári izraelita jótékony nőegylet Napközi Gyermekekotthonában vasárnap délután fél négy órakor purim-ünnepélyt tart. A gyermekek szavalatai, ének-számái és játékaik kerülnek bemutatásra. Ezután a gyermekek uzsonnát kapnak. Az ünnepélyre az Otthon barátai és pártfogói és általában az érdeklődő közönséget ezton hívja meg az elnökség.

Parókákat

és mindennemű hajmunkát, hajfestést, kifogástalanul és jutányosan készít

Paula hölgyfodrász és manicúrsalon
Cluj, Szentegyház-utca 15. sz.
1487 Ugyanott babaklinika is van.

Kálföldi
Szövőfonalak
Gyapotok,
Grohmann-fejtők

Kendő-árak

Óriási választékban kaphatók

Judovics Lázár

Cluj, Szép-u. 2. Telef. 858

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország

között határidővel és legolcsóbb fix
díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK Wien I, Rottenturmstrasse 27 Buda-
pest, VII. Rákóczi-ut 6. VII. Dohány-utca 3.
Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-
utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-
part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák:
Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkeresztés,
Békéscsaba, Curtici, Kőtegyán, Biharpüspöki.

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

A legjobb minőségű lámpa:
Ha takarékos akar lenni, csak
ezen félvattos lámpát használja!

של פסה של פסה

Engross

Endetail

Karlsbadi porcellán edények, tábla-
üveg, mindentéle poharak, demyonok,
palackok, lámpaárak bármilyen
mennyiségben, legelőnyösebben

Ausländer Lajosnál

Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz.

Engross FEKETEERDŐI Engross

ÜVEGGYÁR

gyártmányai nagy meny-
o nyiségben érkeztek o

Kerekes Ernő

üveg, porcellán üzletébe,
Cluj, Cal. Regele Ferd. 14 1484

Ugorkás, befőttes üveg, valamint mindennemű üveg-
áru vagonváltókban
fix szállításra legel-
csőbb árakon kapható

של פסה של פסה

Viseljen
sok előnye
miatt
PALMA

kaucsuk cipő-
sarkot és cipő-
talpat

Utazó bőrönd

és táskák legjobb minő-
ségben kapható Farmati
bőröndösnél Cluj, strada
Memorandiuul (Unió-u.) 16

Rézműves, rézöntő
és gépjavitó műhely

CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

*Mafellunó sima az arca
Igen meri Reszling fele
Ideál kes nélküli berel-
való porral berelvalkozom!!*

Mégis csak legjobb a

„RASOL IDEAL“

készülékű borotváló por, amely az ország
legrégibb gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi
a legelőnyösebb) 1/4 és 1/2 kg-os szép kiviteltű
csomagolásban. 1481

5 kg. vétel franco-franco lei 120.—, kisebb
mennyiségben lei 26.— kg.-kint. Hozzá-
való csontkes darabonként lei 15.—

Óvakodjunk az ártalmas összetételekből ösz-
szeállított utánzatoktól. Csak az „Ideal“
felirású a valódi, melynek jóságáért felelős-
séget vállalok.

Reszling József fodrász

Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett)

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-keres-
kedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Schönberger, Spitz & Co.

Sürgőnycim,
BŐRDISZMŰGYÁR
TELEFON:
INTERURBAN. 6.

BŐRÁRUIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

SATMÁR
NAGYROMÁNIA ELSŐ ÉS
LEGNAGYOBB BŐRDISZMŰ
FODRÁS- ÉS TÁSKA ÁRU-
GYÁRA

